

Verslag**Centraal College van Deskundigen Restauratiekwaliteit**

Datum: 4 november 2016

Plaats: Gouda

Naam	Vertegenwoordigt	Werkt bij
Aanwezig:		
Rob van Hees	Voorzitter CCvD	
Walter de Koning	Secretaris CCvD	ERM
Michiel van Hunen	Rijksdienst Cultureel Erfgoed – RCE	RCE
Wendel Oomkens	Certificerende instellingen	KIWA
Sarah Noren	Raad voor Vastgoed Rijksoverheid –RVR	Rijksvastgoedbedrijf
Gert Tutert	Private opdrachtgevers	SBGK
Ron Spaan	Private opdrachtgevers	Boei
Joop Heijdra	Provincies	Gelderland
Rients Anne Slotema (ged.)	Federatie Grote Monumentengemeenten – FGM	Leiden
Martinus van Milt	Gespecialiseerde aannemers	Van Milt / Takkenkamp
Afwezig:		
Kasper Burgy	Vakgroep Restauratie	Burgy Bouwbedrijf
Jan Roest	Vereniging architecten werkzaam in de Restauratie – VAWR	Van Hoogevest Architecten
Marc van Roosmalen	Raad voor Vastgoed Rijksoverheid –RVR	Rijksvastgoedbedrijf

1. opening, vaststellen agenda

Joop Heijdra (Gelderland) is de opvolger van Gerard Ottevanger (Zuid-Holland) als vertegenwoordiger van de provincies. Wendel Oomkens heeft – conform het jaarlijks roulatieschema - Miranda Maring opgevolgd als vertegenwoordiger van de certificerende instellingen. Sarah Nooren vervangt vandaag Marc van Roosmalen.

De afspraak om stukken toe te zenden zodra gereed wordt nog even gehandhaafd.

Rients Anne Slotema zal de vergadering eerder verlaten. De agenda wordt daarom in gewijzigde vorm afgehandeld, het verslag houdt de volgorde van de agenda aan.

2. verslag bijeenkomst 4 december 2015 + actielijst*Redactioneel:*

Besluit: het verslag wordt met enkele redactionele wijzigingen vastgesteld. Deze worden verwerkt in de definitieve versie van het verslag.

Actielijst:

De actielijst wordt doorgenomen en bijgewerkt.

Besproken wordt dat als de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen in de Tweede Kamer wordt aangenomen het nodig zal zijn om een revisie door te voeren van alle URL-en en BRL-en teneinde goed in te spelen op de nieuwe situatie. Volgende vergadering bespreken.

De Koning

Afgesproken wordt een revisieschema van alle documenten op te stellen.

De Koning

Uitgangspunt is een leeftijd van max 3 jaar voor een nieuw document en 5 jaar voor een document dat al langer bestaat. Het duidt vooral op evaluatie van de actualiteit, het is niet altijd nodig om ook daadwerkelijk te wijzigen.

3. Vaststellen vergaderschema 2017

De volgende data worden vastgesteld. Martinus van Milt zal het locatiebezoek aan 't Schip coördineren.

Datum	Tijd	Plaats	Toelichting
Vrijdag 24 maart 2017	9.30 uur	Gouda	
Vrijdag 16 juni 2017	9.30-15.00 uur	Amsterdam	Tevens locatiebezoek 't Schip
Vrijdag 3 november 2017	9.30 uur	Gouda	

Besluit: het vergaderschema wordt vastgesteld

4. Vaststellen Rooster van aftreden

Het rooster van aftreden en de (geel gemarkeerde) wijzigingen worden besproken. Het moment in het jaar wordt vastgesteld op 1 juli. Een aftredend lid is herbenoembaar. Vereist is een voordracht namens de achterban.

Besluit: het rooster van aftreden wordt vastgesteld.

5. Vaststellen definitieve versie URL 3001 Historische Houtconstructies

Het ontwerp van de URL heeft ter inzage gelegen, de begeleidingscommissie heeft de ontvangen reacties besproken, samengevat en van een advies voorzien in de reactietabel. Ook het eindconcept is bijgevoegd. De juridische toets is uitgevoerd, de reacties zijn verwerkt.

Ook de ontwerp-wijziging van BRL 3000 ERB heeft ook ter inzage gelegen. Deze is nog niet afgerond in afwachting van TK-behandeling van de ontwerp-Wet kwaliteitsborging voor het bouwen. Consequentie is dat de BRL 3000 ERB nu nog niet verwijst naar de URL 3001 (en ook niet naar URL 4003 Historisch Metselwerk). Hoewel onduidelijk, is deze situatie te verkiezen boven het vaststellen van een wijziging van de BRL terwijl we verwachten die op korte termijn weer te moeten aanpassen. Ook het aanhouden van de URL 3001 is geen aantrekkelijke optie (de URL zelf is gereed en niet omstreden). Naar verwachting kan bij de volgende CCvD-vergadering een nieuwe versie van de BRL worden voorgelegd.

Voorgesteld wordt een overgangstermijn voor invoeren bij ERB-aannemers van 1 jaar.

Tijdens de bespreking komt aan de orde:

- Het College stemt in met de titel van de URL: Historische Houtconstructies
- Net als bij de URL Historische Panbedekking is het gewenst om de terminologie m.b.t. folies te wijzigen: dampremmend aan de warme zijde. Waterkerend kan zowel aan de koude als de warme zijde zijn (i.p.v. bovenzijde / binnenzijde)
- Lay out: de lay out van de inhoudsopgave is op enkele plaatsen onjuist
- De titels van de par 3.5 t/m 3.7 redactioneel aanpassen
- Het is gewenst om de URL pas in te voeren als de BRL 3000 is aangepast. Uitgangspunt is 1 juli 2017. Uiteraard kan voor die tijd al wel de URL toegepast worden, maar een afwijking is geen reden tot sanctioneren. De overgangstermijn is dan 1 jaar, dus tot 1 juli 2018.

- Niet alleen URL 3001 zal gekoppeld worden aan de BRL 3000 ERB, maar ook URL 4003 Historisch Metselwerk. De gedachte is dat een hoofdaannemer geen goede hoofdaannemer kan zijn als het bedrijf niet voldoet aan zowel URL 3001 als URL 4003. De koppeling tussen BRL 3000 en URL 4003 is een uitzonderingsconstructie: het is de enige URL die zowel bij BRL 4000 Onderhoud en restauratie van monumenten als bij BRL 3000 hoort. Het is ook uitdrukkelijk de bedoeling om dat niet bij andere URL-en toe te passen.

Besluit:

- URL en reactietabel worden met bovenstaande wijzigingen vastgesteld
- Start invoeren na inwerkingtreden van de wijziging van de BRL 3000 (verwacht 1 juli 2017)
- Overgangstermijn 1 jaar, dus tot 1 juli 2018.

6. Vaststellen definitieve versie URL 4013 Historisch Parket

Het ontwerp van de URL 4013 heeft ter inzage gelegen, de begeleidingscommissie heeft de ontvangen reacties besproken, samengevat en van een advies voorzien in de reactietabel. Ook het eindconcept is bijgevoegd. De juridische toets is uitgevoerd.

Tijdens de bespreking komt aan de orde:

- Er zijn tamelijk veel commentaren niet overgenomen. Dat hangt samen met een onjuiste beeldvorming bij de uitvoerders van de juridische toets over de aard van de werkzaamheden. Een toelichting aan de toetsers heeft dit opgelost. Ook het commentaar dat vroeg om de verwijzing naar Europese normen is voor noesten e.d. is onjuist bevonden.
- Par 2.2.1. / CI: de toelichting aanvullen (de term wordt gehandhaafd want staat in het algemeen geldende definitie-deel. Tevens opmerken dat de termen certificatie-instelling en certificerende instelling door ERM en in veel andere situaties door elkaar gebruikt worden).
- De reactietabel meldt dat Bijlage 1, regel 35 is aangepast. Dat is in het bijgeleverde eindconcept nog niet gedaan (V moet zijn T).
- Bijlage 4 / blz 48 bij 1.: 'schilderen' wijzigen in 'overschilderen'.
- Heeft de gewijzigde tekst van par 3.2.5 Vergunningen en aanvullende eisen niet ook consequenties voor Bijlage 4 Vergunningplicht?
- Bijlage 15: 'overige historisch waardevolle gebouwen' veranderen in 'overige karakteristieke gebouwen'

Besluit:

- URL 4013 + bijlage 15 bij BRL 4000 worden met bovenstaande wijzigingen vastgesteld
- Invoering met ingang van 1 januari 2017

7. Geven van bindend advies mbt Hoofdstuk 5 van URL Gevelreiniging

De URL is opgesteld en wordt beheerd door SKG-IKOB. Het CCvD Restauratiekwaliteit geeft bindend advies mbt de inhoud van een deel van de URL, namelijk het deel mbt gevelreiniging aan monumenten (hoofdstuk 5). Het ontwerp heeft ter inzage gelegen. De reactietabel en het bijgesteld eindconcept zijn bij de agendastukken gevoegd.

Besproken wordt het volgende:

- Hoewel het advies alleen t.a.v. H 5 bindend is, sluit dat niet uit dat ook advies kan worden gegeven t.a.v. andere delen van de URL
- De titel van de URL wordt erg abstract gevonden, maar dat is gebruikelijke terminologie in de KOMO-systematiek
- Besproken wordt dat volgens de tekst een bedrijf zich apart voor gevelreiniging bij monumenten zal moeten kwalificeren (deelcertificaten).
- Er is nog geen juridische toets op de tekst uitgevoerd. Dat is voor implementatie in monumentenzorg wel gewenst. Dit doorgeven aan SKG-IKOB
- De begeleidingscommissie vanuit monumentenzorg is niet betrokken geweest bij het verwerken van het commentaar. Geconstateerd wordt dat in de commentaarroude door insprekers diverse goede opmerkingen zijn gemaakt die in de reactietabel helaas niet worden overgenomen. Dit betreft m.n. het verhelderen van de structuur + binding aan zowel BRL 2826 als aan BRL ERM 4000 Onderhoud en restauratie van monumenten.
- Er zijn naast het bovenstaande diverse inhoudelijke en tekstuele opmerkingen. Namens het CCvD zullen Martinus van Milt, Michiel van Hunen en Walter de Koning het commentaar doorgeven aan SKG-IKOB.

Van Milt /
Van Hunen
/ De Koning

Besluit: SKG-IKOB te adviseren diverse wijzigingen in RL 2826-8 door te voeren

8. Vrijgeven ontwerp-URL 4014 Historisch Pannendak

Een begeleidingscommissie van diverse betrokken partijen heeft een ontwerp-URL opgesteld. Tevens ligt er het voorstel tot aanvullen van BRL 4000 met een bijlage 16.

Tijdens de bespreking komt het volgende aan de orde:

De Koning

- Na enige discussie wordt de titel van de URL ongewijzigd vastgesteld. Afgesproken wordt op de webpagina waar de URL wordt gepubliceerde meerdere trefwoorden toe te voegen zodat de URL door zoekmachines makkelijker gevonden wordt.
- Algemeen: De URL maakt geen melding van cementpannen, waarom niet?
- De URL heeft weinig afbeeldingen, streven naar meer afbeeldingen
- Algemeen: het is gewenst om de terminologie m.b.t. folies te wijzigen: dampremmend aan de warme zijde. Waterkerend kan zowel aan de koude als de warme zijde zijn (i.p.v. bovenzijde / binnenzijde)
- De titels van par 3.6 t/m 3.8 redactioneel aanpassen. Inhoudsopgave opnieuw genereren (o.a. par 4.4.2 ontbreekt)
- Blz. 5 'voor de aansluiting op andere bouwdelen' veranderen in 'voor de detaillering en vorm van het dak'. Blz. 5 Kock veranderen in Kock-Rood
- par 1.2 'in de dertiger jaren van de 20^e eeuw' schrappen (ook andere momenten). Naast betonpannen ook cementpannen noemen.
- Par 2.2.2 definities van links en recht dekkende pannen toevoegen
- Par 3.1.1 pijl bij tabel 1 toevoegen

- Par 3.1.2 de woorden passieve en actieve conservering schrappen (en in alle URL-en vermijden). "Bij meer dan 5%... vergunningplicht' schrappen (hoort hier niet thuis en is onjuist). De tekst bij 3.C loopt niet. De zin "in bijzondere gevallen....beschreven" verplaatsen naar hoofdstuk 1
- Par 3.2.3 'certificaathouder' schrappen
- Par 3.2.4 toevoegen: nagaan of een waterkerende laag aanwezig is en zo nee, of die wel nodig is
- Par 3.2.5 de eisen m.b.t. broedplaats en verblijfplaats lopen in de tekst door elkaar.
- Par 3.2.6 Hierbij wordt specifiek gelet op: ... toevoegen dat ook gelet wordt op het al dan niet vervangen van pannen
- Par 3.5.2 5% wijzigen in 10%. Besproken wordt dat met het onderscheid niet bedoeld wordt op het al dan niet vergunningplichtig zijn, maar op het onderscheid tussen restauratie-categorieën.
- Par 3.5.7 Muurlood en loketten (2^e streepje): 'zelfde zwaarte' veranderen in 'minimaal dezelfde zwaarte'
- Par 3.5.8 Dakvensters 'afstoppen met stopverf of stopverf vervangende kit'
- Par 3.5.8, blz. 26 Aanbrengen strodokken: in de eerste zin ontbreekt ene woord (strodokken).
- Par 3.5.8, blz. 27 micro-geperforeerde folies, laatste streepje: toevoegen dat de folie met de juiste zijde naar boven wordt aangebracht
- Par 3.5.8, blz. 28: na discussie wordt besloten 90° C (lijkt wel erg hoog) te laten staan
- Par 3.6.3 Toevoegen hoe omgegaan wordt met links resp. rechts dekkende pannen.
- Par 3.6.4 tabel 2: De stichting Bouwllood heeft op zijn site een praktische tabel staan met maten. Overweeg deze over te nemen.
- Par 3.6.6., blz. 35, 2^e streepje: 'in een uitgehakte ~~of geslepen~~ voeg..". NHL 5.0 lijkt niet juist, beter is NHL 3.5
- Par 3.6.6., blz. 36 Bereikbaarheid hEN wijzigen in EN
- Par 4.1.1: bevat 2 keer (bijna) dezelfde tekst
- Par 4.3.3 kwaliteitseisen aan betonpannen toevoegen
- Par 4.5 Verwijzing naar NEN 717 niet juist, moet zijn NEN 759
- Par 4.6.1. Er wordt hier gesproken over lood 20 kg/m², elders over 18 kg/m². Wat is juist?
- H 5 besproken wordt dat er geen opleiding beschikbaar is. De tekst blijft ongewijzigd.
- Bijlage 1 de regel Algemeen 5, 3C moet V niet zijn T?; A4, 3C: moet N niet zijn T? ; A 7, 3C: moet V niet zijn T? Hoeft nu niet gewijzigd te worden, bespreken in BC tijdens de reactieronde.
- Bijlage 2-2: de namen zijn niet eenduidig. Ron Spaan bespreekt dit met Klaas Boeder
- Bijlage 4 / blz. 61 bij 1.: 'schilderen' wijzigen in 'overschilderen'.
- Bijlage 4 / blz. 62: 'Onderhoud wordt beschouwd als een vorm van verbouwen...' is niet juist
- Bijlage 4, blz. 62: er is inmiddels een nieuwere (definitieve) versie van de genoemde RCE-notitie

Spaan

Bijlage 16: 'overige historisch waardevolle gebouwen' veranderen in 'overige karakteristieke gebouwen'

Besluit: ontwerp-URL 4014 Historisch Pannendak (+ bijlage 16 bij BRL 4000) vrijgeven voor openbare reactieronde met in achtname van bovenstaande wijzigingen.

9. Vaststellen projectplan URL Metalen dakbedekking

Het projectplan is opgesteld met instemming en medefinanciering van Metalen dakdekkersgilde en NVVL, maar zonder De Zinkmeesters die een eigen branche-regeling prefereren. Het College bespreekt de achtergronden en stemt in met het opstellen van een eigen URL. Het College spreekt de hoop uit dat in de toekomst toch (opnieuw) samen gewerkt kan worden met De Zinkmeesters.

Besluit: het projectplan wordt vastgesteld

10. Mededelingen

- Restauratiebestek (verslag overleg met FIM; overleg met STABU)
- Stand van zaken ontwerp-wet kwaliteitsborging voor het bouwen irt monumenten
- De overzichten stand van zaken ERM-documenten en stand van zaken ERM-projecten worden voor kennisgeving aangenomen
- Goed bezochte bijeenkomst Aanbesteden bij monumentenzorg , 28 september 2016 (brochure op website)
- Goed bezochte bijeenkomst Platform Monumententoezicht, 4 oktober 2016 'Wat is monumentaal aan een monument'
- Op de planning staan Erfgoedfair Ede, 5 november en fringe meeting tijdens het Nationaal Monumentencongres, 10 november
- Het evaluatieonderzoek DSP in opdracht van OCW is in uitvoering. Het onderzoek moet medio november afgerond worden.
- Artikelen in Cobouw over monumentenzorg zijn niet voldoende zorgvuldig.

11. Rondvraag

Martinus van Milt vraagt of er ook een URL komt voor energiematregelen in een monument. Dat is voorlopig niet de bedoeling. De dynamiek in dat werkveld maakt dat een URL snel zou verouderen. Dat geldt ook voor energieopwekking. Juist daarom is destijds gekozen voor een waaier.

Joop Heijdra heeft de eerste vergadering als inspirerend en zinvol ervaren.